Åbron, Lingbo i Hälsingland) och resultatet blivit så ytterst magert, drar jag den slutsatsen, att förrän man känner *Ranatras* vanor, vistelseort och årstidsuppträdande så komma ev. fynd mest att bero på lyckträff, men jag ansluter mig till lektor Johanssons förmodan att arten har vidsträcktare utbredning och är allmännare än vad som framgår av hitintills gjorda fynd.

C. B. Gaunitz.

Pieris brassicae på vandring.

Under en motorbåtsresa på förmiddagen den 15 augusti 1950 över Kanholmsfjärden i Stockholms skärgård från Sandhamn västerut till Djurö, en sträcka på ungefär 12 km, observerade jag mittför Eknö, att flera kålfjärilar fladdrade över vattnet. Det förvånade mig något, eftersom det blåste rätt bra. Då jag såg mig omkring, märkte jag att fjärilarna flögo överallt om ock med stora luckor. De flögo alla i samma riktning, åt sydsydväst, rakt emot vinden. Jag började räkna, hur många som passerade framför båten. Under en knapp timme kom jag då på en sträcka av ungefär 10 km till 122 stycken, d. v. s. i genomsnitt drygt två i minuten. Ibland kommo tre à fyra stycken nästan samtidigt, mest flögo de dock en och en, allesamman ej mer än några decimeter över vattnet. De övertvärade vågkammarna och vågdalarna på samma höjd, tydligen funno de här minsta luftmotståndet. Tåget måste haft en avsevärd bredd, kanske flera mil, och fjärilmängden torde uppgått till tusenden. Sannolikt hade fjärilarna ej flugit länge, de verkade ej på något sätt uttröttade och några döda fjärilar syntes ej till. Vid dylika tåg har man eljest ej sällan iakttagit massor av drunknade fjärilar flytande på vattnet.

Väl framkommen till Djurö fortsatte jag där att räkna under tiden 12,12—12.25. Kålfjärilar funnos i stort antal på »min» äng, som vanligt fladdrande och lekande om varandra, sugande på blommor och läggande massor av ägg. Många ägnade sig dock varken åt varann eller åt blomstren utan flögo målmedvetet (?) åt sydsydväst. Över hustak och träd kommo de dalande ned över ängen, fortsatte över en meterhög häck och en smal strandremsa ut över fjärden. Här sänkte de sig snart nästan till vattenytan och höllo denna höjd så långt ögat kunde följa dem. En del av de på ängen kringfladdrande greps även av reslusten men många stannade kvar. Tyvärr var jag ej i tillfälle att observera dem längre tid. Under dessa 13 minuter flögo 25 fjärilar ut över vattnet endast från denna lilla fläck och alla i samma riktning, ingen enda kom tillbaka i motsatt riktning.

Följande dag observerade jag mellan kl. 10 och 10.35 från samma plats vid Djuröstranden 34 fjärilar, som gåvo sig ut åt samma håll. Frekvensen hade nu tydligen minskat. Ytterligare iakttagelser gjordes ej.

Studeranden Anders Allander har meddelat mig en liknande iakttagelse från samma dag, 15 augusti. Då han var ute och fiskade på morgonen i

Bråviken vid Lönö i Östergötland såg han en stor mängd kålfjärilar komma från nordnordost över vattnet. De hade tydligen flugit över hela Bråviken. Under en halvtimme mellan kl. 8.30 och 9 iakttogos de i aldrig sinande mängd på 1—2 meters höjd över vattnet.

Zusammenfassung.

Vom Motorboote aus, auf offener See beobachtete ich am 15.8. 1950 im Stockholmer Archipel, auf einer Strecke von etwa 12 km, einen Zug von Kohlweisslingen. Sie flatterten trotz starkem Winde südsüdwest gegen den Wind einige Dezimeter überm Wasser. Innerhalb einer knappen Stunde verteilten sich auf eine Strecke von 10 km 122 Exemplare, das sind im Durchschnitte reichlich zwei Stücke auf eine Minute. Schätzungsweise war der Zug einige Meilen breit und bestand aus Tausenden. Angekommen auf Djurö schenkte ich von $12^h12'$ bis 12^h25 (= 13 Minuten) den Kohlweisslingen meine Aufmerksamkeit. Sie flogen massenweise auf meiner Wiese. Viele von ihnen liessen den Werbungsflug, das Nektarsaugen oder die Eiablage sein und flogen geradezu zielbewusst nach südsüdvest. Während dieser kurzen Spanne Zeit flogen 25 Stücke hinaus übers Wasser auf Nimmerwiedersehen. Am nächsten Tage flogen zwischen 10^h und $10^h35'$ von gleicher Stelle 34 Exemplare zur See. — Von anderer Seite wurde am gleichen Tage in Bråviken bei Lönö in Ostgötland ein ähnlicher Zug beobachtet.

Frithiof Nordström.

Ett sällsynt fyndsätt för Hylotrupes bajulus L. (Col.).

Den 21.7. 1949 fann jag SSO om Lauters på Fårön, Gotland, 1 ex. *Hylotrupes bajulus* L. under synnerligen ovanliga omständigheter. Lokalen låg 1,5 km från närmaste byggnad. Fyndet gjordes i en kortvuxen, stående, decimetertjock torrtall, vars bark ännu satt kvar hel. När barken lossats för sållning, satt på den blottade stammen en nykläckt husbock. Veden var svampangripen — *Hansenia* — och delvis mjukrutten. Den var i splinten genomdragen av larvgångar med borrmjöl — sannolikt av husbock — men några larver kunde icke påträffas. I grannskapet fann jag 1 ex. under ett ännu kvarsittande barkstycke på en i övrigt barkfallen, solexp. tallstubbe. Imagon satt vid sitt nygnagda flyghål, och i stubben funnos flera husbockslarver.

Mig veterligt är endast en observation om husbock i stående träd publicerad — från Ryssland. A. Jansson beskriver husbocken såsom vanlig i skogen i norra delen av Gotska Sandön, men anger ej närmare levnadssättet där.

Husbocken, som numera blivit vår svåraste skadegörare på byggnader, torde ursprungligen vara ett barrskogsdjur, och just härför är fyndet syn-